

Baltijas Semkopis.

Apsteļejams:

„Balt. Semf.“ Administrāzija, Rīgā, Aleksandra bule-
vārā Nr. 1. un redakzija: Jelgavā, Rātsu-ēlā Nr. 2. Be-
stam Rīgā: Schilling'a, Kapteina un Lugaņa grahmatu-
būvī un pēe topmana Lerchendorff, pilf. Rātsu-ēlā Nr. 13.
Zitās pilfētās: mīšas grahmatu-būvī. Uf laufeem:
pēe pagasta - walbehm, mahzitateem, skolotajeem, zc.

5. gads.

Rīgā, 21. martā.

Maķfā:

Nr. Peelikumam: par gadu 3 rub., par 1/2 gadu 1 r. 60 f.
Beļ Peelikuma: par gadu 2 rub., par 1/2 gadu 1 r. 10 f.
Par pēesuhitšanu ar pastu uļ katru eļemplari, ween'
alga waj ar jeb beļ Peelikuma, jamakfā 60 kap. par g.
un 35 kap. par 1/2 g. Sludinajumu s peenem mīšās
apsteļejamās weetās pēet 8 kap. par shtu rindimu.

Nr. 12. Rihdi ar Baltijas Semkopi ik nedēļas isuahf Peelikumam ar stahsteem un derigu laika-kawēkli; **1879.**
maķfā 1 rub. par gadu, 50 kap. par pusgadu.

Zeeniteem lasitajeem par sīnu.

Rā pasihstams, jaunahm awisehm ir daudf gruhtibu japahrwar, daschs labs upuris janesf, lihdi tahs isplatahs, eesaf-
nojahs un tik daudf atmet, ka mīšas isdoschanas war ispidit un isleetato kapitalu atpakal dabuht. Warbuht leelakā mehrā ne kā
daschai zitai awisei schahdas gruhtibas bija japanesf „Baltijas Semkopim,“ — masaf leetas labad usnemto upuru un pasihstamas
pretimdarboschanas dehļ, — wairak tapehz, ka daschi lasitaji sawus peenahkumus laika ne-ispildija, un awises isdewejs tanis 4
gadās tik daudf naw sapelnijees, ka tas tuhktoscheem rubku buhtu warejis aisdot, ko wini naw samakfajuschi. Bet tomehr gribe-
dams sawu usfahkto darbu ar mīseem spehkeem turpinat un sawu zeenijamai publikai doto solischanu lihdi galam pēepildit, es atsinu
par wajadstgu, wihrus kam kapitala, luhgt palihgā. Un es nebiju alojees tizeedams, ka Latweeschu patriotisms naw tikai tufschā
skana: kahds pulzinsch Latweeschu sadewahs kopā un nekawejahs pasneegt wajadstgo palihgu, tā ka tagad „Baltijas Semkopim“
un „Peelikumam“ ir likti drofchi un pastahwigi nahkamibas pamati. Minetais kreetnais pulzinsch wihru, sawu kapitalu aisdod-
dams, administrāziju ir nehmis sawā rokā, lihdi „Balt. Semkopis“ buhs swabads no mīšahm ekonomiskahm grnhtibahm. Pa to
laiku fabrikants Andr. Ahbrandt'a fgs ir eezelts par awises administratoru jeb apgahdataju, turpretim mīšas redakzijas
buhshanas es paturu sawās rokās kā lihdi schim.

To pasinodams un pēesihmedams, ka no schi brihscha awises naudas buhschanas (eenemshanas un isdoschanas) pahrwalda
„Baltijas Semkopja Administrāzija,“ es sawus zeenijamos lasitajus un zitus tautas un attihstibas mihkotajus laipni
luhdsu un aizinu, mums ari turpmak, kā lihdi schim, laipni nahkt palihgā zaur „Balt. Semf.“ isplatishanu, zaur manuskriptu
un sīnu pēesuhitšanu un kā ween til spehjams. Tahdā pabalstishanā atskanehs minetam patriotiskam pulzinam jautā atbals
un es tam atradishu jaunus spehkus, atjaunotas zeribas ari us sawu zeen. lasitaju patriotismu.

Behstules un suhtijumus, kas sīhmejahs us redakzijas darishchanahm, es luhdsu lai tā adreseerē: „Balt.
Semf.“ redakzijai — Jelgavā; bet mīšas apsteleschanas un sarakstishanahs, kas sīhmejahs us awises pasteleschanu,
aismakfashanu un ekspediziju ir jafuhta jeb janodod „Baltijas Semkopja Administrāzijai.“ G. Mathers.

Sihmedamees us augschejo sīnojumu, es pagodinajos zeen. publikai darit sinamu, ka mīšas makfashanas par „Baltijas
Semkopi“ jeb tā „Peelikumu,“ par sludinajumeem un tē pr., tik pat par pagahjuscho laiku kā ari tagad un turpmak, tapat ari
mīšas apsteleschanas teel nemtas pretim

„Baltijas Semkopja Administrāzija,“

Rīgā, Aleksandra bulewarā, namā Nr. 1.

Pēe tam mehš issakam zeribas, ka wifē tee, kas sawas peenahkoschās makfashanas wehl naw ispidijuschi, to darit tagad
wairs nekawesees. Mehš zeram stipri, ka zeen. tauteschi mums laipni nahks pretim un tā mums atweeglos tos puhlinus, ko mehš
tautas leetā esam usnehmuschees. Andr. Ahbrandts.

Saimnezibas nodafa.

**Rā ja-issargajahs no draudoshas nelaimes, kas zaur
kartupelu-kufaini waretu usbrukt.**

Kursemes Gubernas-Pahrwalde muhs usajzinajusi 9. martā sch. g.
sem Nr. 517, schahdu rakstu sawā lapā usnemt:

Seemel-Amerikas sabeedrotās walstis beidsamā laika ir kahds
kartupeleem schahdigs kufainis eeradees: kartupelu- jeb kalorado-kufainis*)
(Chrisomela jeb Doryphora decemlineata). Daschds abgabalds schis
kufainis tā wairojees, ka kartupelus gandrihs wairs newar audset.
Kaut jo tagad mīšas Eiropas walstis kartupelu-eeweeshana is Amerikas
aisleegta, tad tomehr naw fo schauditees, ka scho kufaini waretu newil-
schus Eiropā eeweest, kur tad tas ari pawairotos, jo 1877 gadā to
pamanija Wahzija diwās weetās, kas loti tahlu weena no otras stah-
weja — Mihlhelmes apgabala (pēe Helnes) un Schildawas apgabala
(Sakfija). Bet par laimi isdewahs ar ihstā laika isleetateem daschadeem
lihdselkeem scho kufaini abās weetās, kā rahdahs, pa wifam isnihzinat.

*) Scha kufaina nobildejumu lihdi ar ihju aprakstu mehš jau esam nesufchi
„Balt. Semf.“ 1878. g. 23. num., 186 lap. p.

Zaur Wisaugstaki 11. aprili 1875 g. apstiprinato Ministeru-komi-
tejas spreedumu pa wifam ir aisleegts, Kreewijas ostās eeweest tiklab
kartupelus, kā ari kartupelu-lakstus, mīšas un zitus atritumus, tapat ari
pēe eeweeshanas preeksh eepakfashanas un apseghshanas leetatus maišus
un traufus, kā: kastes zc. No usraudshibas, kas par scho nosazijumu
ispildishanu gahdā, ir loti swarigs, pagehret, ka Kreewijas ostās eenah-
kuscho kugu-deenestneeki wifus kufainus isnihzina, kas us kugeem atro-
dahs, ari ka tee salmus, seenu un kartupelu-lakstus nesweesch juhrā
waj us seni, bet ka tos sadedfina, jo waretu buht ka tanis kartupelu-
kufaina olinas atrodahs. Turpmak ir wehlejams, ka tulu-nodatas
amata-wihri mīšas is Amerikas eeweestās prezēs ruhvigi apluhko, jo
eeweestās prezēs waretu daschadi kufaini waj ari winu olinas atrastees.
Beidsot newar ari pretfchu sanehmejus deesgan usmanigus darit, pēe
pretfchu isdoschanas tahs ruhvigi apskatit, ka ari salmus, lapas un zitas
leetas sadedfina, kas pēe lastu, wahfchu un zitu traufu eepakfashanas
leetatas un tā kā tā ir beļ kahdas wehrtes. — Kad nu ari zaur tah-
deem lihdselkeem kartupelu-kufaina eerashanahs Kreewijā teel deesgan
aiskaweta, tad tomehr semkopibas- un lauku-industrijas-departaments
tura par sawu usdewumu, semkopjeem un zitahm personahm ihpafchi
robeshu- un ostu-weetās, lai par kartupelu-kufaini spehtu wajadstgās

finas eeguht, — apatschā mineto aprakstu iſſtudinat, ar to peefihmejunu, kahda nelaini zaur ſcho kufaini draud un kas pee wina iſſkautſchanas ja-eewehro.

Kartupelu-kufainis ir 4 linijas jeb $\frac{1}{2}$ werscholu garſch; wina meefa ir ee-apala, wirſus pus apalaini aughts, beſ wilnas, druſtu ſpihdofch, ar ſarkan-dſeltenu krahsu. Peezeem melneem juſchanas-rageem, beidsamee lozektli refnati. No tahs paſchas krahsas ir azis un weens ſredei lihdſigs ſtekis uſ peeri. Uſ kalla atrodahs 11 melni ſteki, no kureem widuwejs kã V iſſkatahs. Kruſtihm uſ kruſtihm atrodahs daudſ tahdas pat melnas punktes un ſtekiſchi. Lozektli un tſchetrolozektlainu kahjupehdas ir melnas. Uſ gaisch-dſelteneem ſpahrneem redſamas weenpadſmit garniſkas ſtrihpas, no kurehnu widejã uſ (wiſli) muguras widus ſtahw, trefchã un zetortã uſ latru puſi ſaeret uſ pakalu kopã. Za kufainis meera ſtahw, tad ir apatsch ſpahrne-wahſeem ſawilltee ſpahrnini ſtipri roſã-eeſarkani.

Kufaina attihſtiſchanahs noteel ſchahdã wiſje: Pawafari kufaini iſſeen no ſemes, kur tee pa ſeenu pahrmituſchi un eefahſt kartupelu-ſtahdinus ehjt. 12—14 deenas pehz iſliſchanas eefahſt mahittes ſahrkan-dſeltenas (orangenfarbige) olinas deht, pa 10—12 kopã, kartupelu-lapu apatschpuſe. Olinu deſchana wellahs 40 deenas. Dani brihdi un ilgi pehz nobeigtas olinu deſchanas kufainis nopofa kartupelu-ſtahdinus. Iſ olinahm iſſeen pehz 5—8 deenahm kahpuri. Gefahlumã tee ir ſarkani kã ar afnihm krahsoti, paleel katru nedelu gaischaki un beidsot ſarkan-dſeltenu (orangeſarben). Iſaudſis kahpurs ir 5 linijas jeb $\frac{1}{4}$ werscholu garſch. Winu meefai ir bumbleerei lihdſigs iſſkats, tai ir miſhſta, gatota un ſarkan-dſeltena ahda. Tikai galwa, pirmã wehdera-rinka, pakatejã xanta, kahjas un diwas garenas rindas ar apateem, lahrai lihdſigeem augſtumeem uſ abahm wehderu puſehm ir melnas. Kahpuri ir loti ehdeligi. 17—20 deenas pehz iſliſchanas wini atſtahj lapas un eeleen ſeme preekſch eekuhnoſchanahs. Iſ kuhneem iſſeen pehz 10—12 deenahm, gandrihs julija mehneſcha widã — kufaini. Pehz tam kufaini pahreet uſ lapahm, no kureem zetahs atkal jauni pehznah-lamee, kas $1\frac{1}{2}$ jeb 2 mehneſchõs, auguſta mehneſcha eefahlumã, wehl weenus, trefchos pehznahlamus iſperina. Schee beidsamee, kas kartupelu-lankus rudeni nopofa, ſaleen rudenim beidsotees ſeme, kur wini lihdſ pawafarim iſniht. Schi kufaina waiſloſchanahs ir tamlihdſi loti leela. Puſſlihdſiga aprehkinaſchana iſrahdiuſe, ka no 100 mahittehm, kas ſawas olinas, maija mehneſim ſahlot, ſadehj, iſnahſ tai paſchã mehneſi 70—120 tuſſtots kufainu, no kureem, pee iſdewiga laika, jau juniã—julijam war 24—72 miljoni kufainu raſtees. Kad nu tikai tad ir eephejams, ſcho kufaini pilnigi iſſkaut, kad tas wehl naw uſ jo leelatu ſemes gabalu iſplatijeas un wehl naw ſtipri pawairojees, tad ſemlopeem waijaga pawafari un wafarã lankus apluhkot, lai waretu pahreelzimatees, waj kufainis naw eeradees un ja tas buhtu notizis,

tad beſ kawefchanas jagahdã, ka tas teel ar derigu lihdſektu pahligu iſſkauts. Tikai tã t. i. kad ſaumumam pee ſalnes kerahs, buhs eephejams iſſargat, ka kufainis lauldõs ne-eefortelejahs, kas preekſch wiſas tautas buhtu breeſmigs poſts, jo par preekſchihmi Amerika leezina, ka kad kufaini tikai ir pilnigi eefortelejuſchees, tad wiſi iſſkautſchanas-lihdſektli tikai tos maſina, bet nenobeids wiſ pawiſam.

Kã labakee lihdſektli preekſch kufaina iſſkautſchanas ir: no kufaina apſehſtos kartupelu-lakſtus ruhpiגי אפאיט ar daſchadahm ſmalki ſagruhſtahm giſtigahm ſahlehm waj tos aplazinat ar uhdeni, kura tahs paſchas giſtigã ſahles (weeli) eepilnatas. Arweenu un gandrihs weenigi derigais iſſkautſchanas lihdſektli ir Schweinfurtes ſalums (Schweinfurter Grün), kahda arſenitu ſaturedama krahsa (arſenika-etikaſlahs waraokſids).

Mihlhaufenẽ un Schildawã preekſch kufaina iſnihzinaſchanas ir dahrgati lihdſektli iſleetati. Uſ ſagifteteem un teem tuwat ſtahwoſcheem laueem kartupelu-lakſtus noplaha, ſalika tſchupãs waj bedrẽs, aplehja ar ſemes-elu (naſtu), beſolu jeb ar zitahm dedſigahm ſahlehm un tad ſadedſinaja; beſ tam ari paſchus laukus iſdedſinaja, pehz tam kad tos ar ſahgu-ſklaidahm aplaiſija, ar ſchagareem aplika un tad ar ſemes-elu (Naphtha) aplehja. Bet kad nu ſchi kufaina kahpuri ar weenu 2—3 werscholu diſi guſ ſeme, tad ſchis lihdſektli iſrahdiuſes kã nepilnigs un tamdeht tika ſagiftetõs lauldõs ſeme apgreeta, kahpuri iſmekleti un tad ſeme wehl reiſ iſdedſinata jeb iſartãs wagãs ſeme ſtipri ar potaſchas-fahrnu apleeta.

Grahmatina par kartupelu poſtitaju, kolorado-kufaini Dorifora ir dabonama Peterburgã, Newſki-Proſpektã, namã num. 46, W. J. Gratianſki bilſchu-ſpeetawã un tipografijã, muduli no kolorado-kufaina, bet dabigã leelumã un daſchadãs attihſtiſchanahs krahsã, ir dabonami Peterburgã, leelajã Kauffhoſs-eelã num. 25, korteli num. 16, pee E. Engelmana par 1 rubli ekſemplars.

Plawu pahrlaboſchana un kopſchana.

Kã muſju maſgruntneeku leelakã data lihdſ ſchim loti maſ ruhpejahs par labakeem waiſlas lopeem un ruhpiגaku, apdomigaku lopu-kopſchana, tapat tas ir ar lopu ehdamã pawairoſchana un pahrlaboſchana. Uſ plawu pahrlaboſchana, lai wairaf un labaku ſeenu eeguhtos, ſchim brihſcham tee wehl ne kahdu wehrtibu neleel. Daſchs labs wehl ſawu nepraſchana un kuhtribu wehdõs aiſbildinat ſazidams: kam tad tik daudſ publetees, kad jau Deems labu ſeena gadu dos, tad ſeena buhs deefgan, kad ne, peetikſ ar ſalmeem. Salmi daſcham wehl ir ta ne-peejeſchamakã lopu bariba, jebſchu zitas tautas par ſalmeem ſala: „Tee der lopeem ne wiſ wehdera, bet apatsch wehdera.“ Muſju emkopju leelakã data turpretim neſin, kur zitur ſalmus liſt, ja ne

Sadſchwe un ſniiba.

Judritis Schmidthens †.

Uſgahjuſcheem duſu ſaldu,
Debeſ-meeru nowehiam!

„Vall. Semf.“ ſch. g. 1. num. ir minets kahds Latweeſchu pulzinhſch Tehrpata, kuram no paſcha eefahlumã, 19. febr. 1870. g. lihdſ juni mehneſcha ſahlumam 1873. g., muſju ne-aiſmirſtamais Kronwalda Attis bija par preekſchneeku. — Schã ne-aiſmirſtama preekſchneeka naw wairſ muſju widã. Muſju widã naw ari wairſ promiſora Zahna Greetena, kurſch, kã zeen. laſ. ſinams, pehrngada ſahlumã no ſchi maſã pulzina ſawam preekſchneekam pakã aiſgahja. Un ſchogad ir jau atkal weens no wina lozektẽem kapã biris! Toreiſejſ stud. med. Judritis Schmidthens ir 6. februari uſ muſſchigu duſu aiſgahjis. No Jelgawas gimnaſijas 3. klaſes iſſtahjees, par jo leetu preeku paſiſtamam „Latweeſchu draugam“, toreiſejam wezo walodu wirſſkolotajam D., kuru paſchu Latw. mahtes kruhtis bija ſihdiuſchã, wiſch nonahja uſ Tehrpatu, kur deenu nakti mahzidamees, wiſch weena gada laika to paſchu iſarija, to gimnaſijã buhdams wiſch knapi diwi gadu laika buhtu eephejis. Laiks un nauda zaur tahdu pahreelzigu mahzichanos gan bija ſaudſeta, bet miſkã weſelidina bija zaur to ſtipri ween ſeetuſi. 1871. g. beigã wiſch pee Tehrpatas gimnaſijas, kã ekſterns, ekſamenu nolita un 1872. g. janw. par daſteru-ſniibu ſtudentu Tehrpatas uniwerſitetẽ eefahjahs. Nabaga ſainneeta dehts iſ Tãlſu apgabala buhdams, wiſch 3 gabus ſtudeereja ar maiſes-ruhpehm laudamees; tad, naudas-awotẽem iſſhhuſcheem, Tehrpatu atſtahja, Tãlſu aprinka-ſkold par ſkolotaju eefahdamees. (19. febr. 1872. g. ari J. S. bija tani pulzina, kura Kronwalda Attis to „Ne-aiſmirſteliti“ deſtija, kuru lihdſ ar ſchihm peeminã-rindinahm „Vall. Semf.“ redakcijã peeſuhtu). Schẽ ſawu amatu kopjot, wina ſtimibas dihlis pahrewehtahs par ne-iſdebeſjamu delamo kaſti,

kura wina peepceeda pehrnã rudeni no ſawas weetas atlahptees. Pehdigã muſſchã-beeninas wiſch nodſihwoja tani weetina, kur ſchuhpli lahra mahmina, pee miſkota brahla, ſawu wezu tehwu ne-ilgi preekſch ſawas aiſeſchanas baltajã ſniſſchu-ſalunã pawadidams. — Rakſtneekſ ſchis muſju J. Schmidthens nawa bijis, bet Latweetikſ gan; tikai weens rakſteens ir no wina ſpalminas tautã gahjis, bet zaur to paſchu wiſch ſewim labu peeminu zehlis, jo wiſch ir tas, kas muſju ſenmahſchu daiko wahredu „Milda“ muſju tautã atkal atdewis. Schis eewehrojamais rakſteens „Witola rauda“, tika pirms wina maſajã pulzina preekſchã neſis, tad, kã daudſ zitu ſchã pulzina beedru rakſteeni — „Vall. wehſtn.“ pirmajõs gada-gahjumõs, — „Vall. wehſtn.“ 1872. g. gahj. 16. un 17. num. rakſtõs eepreſts.

Lai iſ weena ſchã daika wahreba neſataja, leela uſauguſt, Tewis peemin, Tewis — paſchõs ſeedu-gabõs kapã biruſcha! — Ja, teefcham ſirbi aiſgrahbj redſot, ka no wina maſã zeribas-wainaga, kura muſju nel. Kronwalda Attis Tehrpatã pina, lapa pa lapai nobirſi, kur patſ wainags nemaſ wehl naw gataws nahjis. Iſ ahtri, ahtri wiſhtam!

Meers Laweem piſſſcheem, ſaldu duſu Tew, miſko kara-beedri! N. N.

Kahds gabals zeta pa Kreewiju.

27. juliã 1878. gadã es Peterburgã ſehdõs twaiku-wahgõs un drahſu uſ „Maryana Moeſka“. — Schẽ kahdas deenas kã meſchã apſahrt blandidamees it ne ka iſpaſchi neapſtatiju, beſ ween weza „Kremka“ ar ſaweem ne-iſſlaitameem monumẽtem, uſmanigo makti ic. — No Maſkawas dewõs laſlaf par dſelſzeku uſ Niſchninowgorodu. Schẽ es iſpaſchi iſdewigã laika nonahju; jo tik to eefahſahs leelajõs gada-tirgus, kas paſtahw 3 mehneſchus. — Es ſchẽ ſabiju kahdas deenas un waru ſazit, ka bija gan to redſet; jo tirgotaji ſchẽ atjeſo no wiſahm paſaulẽs malahm. Ari pate piſſehja ir romantiſkã ſinã jo ſlawejama. Wina atrodahs gar abeem Wolgã

lopu baribā isleetat. „Ar šalmeem jau muhsu tehnu tehni lopinūs katru pawasari uš zehrpu iswiltušchi un mehš, wīnu dehli, tatšchu newaram žitadi.“

Bet tā tā lihšs šchim, peh; tehnu tehnu eerāščas, mehš ar plawahm ilgaki wairs newaram wis barit, jo tahs jau tā ir nosuhktas, ka ne las labš wairs neaug. Protams, ka šcheit nerunaju no tahdahm plawahm, ko daba pate peekopj un mehšlo, tā par peem. štrautu plawas, jeb upmales un plawas starp laukeem 2c. Zeelākā dala mašgruntneeku un pa dala ari leelgruntneeki šawahm plawahm wairaf ne tā nedara, ka tīfai katru gadu no tahm šeenu nowahš, ja daudš, tad pawasari leek par šeenu wirs plawas eegabijušchos tšchuhšflajus nograhbt, šprun-gulus un alminus nolafit un tas tad ir wiša plawu apšopschana. Rā pee tahdas buhšchanas plawas gadu no gada masaf šeena isdod, naw ne kahds břiħnumš. Plawas ar katru gadu wairaf nolēšē un zaur lopu ismihdišchānu, kurmu rakumeem, melno un dšelteno mihšenu puhšchneem paleek grumbulainafas un zinainafas, tā ka to pašchu majūnu šahles ir grūhti ar isšapti noplaut un ar rofu-grahbešl šagrahbt; ar mašchinahm štrahdat jau nemaf naw domajams.

Saimneezibas, kam loti maš plawu ir, jeb to pa wifam naw, šinamā mehā ir daudš wairaf uš preekšchu tikuščas; jo tanis šaim-neeki lopu baribas wehrtibu, daudš ahtrali mahžijahš eewehrot un šehrahš tamdehš pee ahboluwa šehjchanas un wairaf lauku šaimneezibas. Bet ne tā eet ar teem, las daudš un pa leelakā dala šlīktas plawas tura. To šaimneezibas wehl gul wežās žetās gultās; jo kam daudš-maš plawu, tas jau paleek pee mihlās trihs- jeb tšchetru-lauku šaim-neezibas, kamehr wehl kahda aušchele pa-aug.

Ja semkopis šchinis laifōšs grib dšihwot tā peeklahjāhs, tad wina mehrtim waijaga buht, ka tas katru šemes šuhriti ar masaf špehla, laifa un naušas isšehrešchānu padaritu tīf augliģu, ka no tā pehž eespehjas tos wisleelafos auglus waretu eeguht. Tahlak ir zaur peedšihwojumeem nodibinats, ka no labas un špehžigas lopu baribas zaur labi šureteem lopeem eeguhtee špehžigee štala mehšli ir ta lehtatā, labakā un weentahrešchakā šemes kulturās želtuwe. Tadehš katra sem-kopja leelakāis ušdewums ir, daudš un špehžigus mehšlus gahdat un lopkopibu želt un ušturet tant mehā, ka šchis noluhšs un šemes leelums to pagehr un tamlihdš tad ari gahdat, ka no masafā šemes gabalina tīf daudš lopu baribas waretu eeguhtees, ka preekšch špehžigas un šreetas lopu kopšchānas un labu mehšlu panahšchānas waijādšigs. Jo wairaf kahda šaimneeziba lopu ehdamā eegahdā, jo wairaf un labafus lopus tā war turet. No labeem lopeem zaur prahtigu kop-šchānu nahš daudš šreku mehšlu un naušas, ar šureem atkal pilniģi un labi war laufus un plawas pahrlabot.

Labas augligas plawas ir ušluhšojamas tā laul-šaimneezibas šipralee pamati, un weena puhraweeta labas plawas šahm leelakā

wehrtē, ne tā puhraweeta labas šihrumāšemes, tadehš ka beidšamajs reti tīf daudš eenešišs tā laba plawa. Plawas gandrīhš tahdā pat mehā jakopj, tā laulki kopjami, jo tad tīf winas katru gadu nešišs bagatu, špehžigu un wešeliģu lopu baribu. Kad lauku labi neapštrahdā un nemehšlo, tad tas dřiħš ween wairs ne ko neešišs. Dapāt tas ir ar plawahm, kad no tahm ar weenu tīf nem, beš ne kahdas atlihdš-inašchānas, tad tahs beidšot pa wifam nolēšē un šahles weetā eerodahš un aug šuhnas. Ir ari plawas, kas — tā jau mineju — loti is-dewīgi guš starv laukeem jeb pee upju krassteem un pawasards un rudenōš no pahri pluhštošchā, mehšlu dafas šaturošchā uhdēna teel mehšlotas un tā arweenu pee špehla ušturetās, bet tahdu plawu ir tīfai maš. Zeelākā dala plawu gul tā, ka tahm kopšchānas un mehšlo-šchānas waijaga, lai neštu tīf daudš lopu baribas, žil tahm šawas dabas pehž eespehjams.

Plawu pahrlabofchānas un kopšchānas dehš ir ja-eewehro:

- a) plawu šaušinašchāna zaur pareiši wilkteem grahwjeem,
- b) šihrišchāna no krummeem, almineem, leeleem zehrpeem 2c.,
- c) mehšlošchāna un plawas apštrahdašchāna ar eješchahm.

Šee šlapjas ne-augligas plawas ir pirmāis darbs nosaušina-šchāna zaur prahtigu isgrahwešchānu, žitadi wif žiti darbi nepalihdš ne ka. Wifseem šahdeem, bet ihpašchi šahlei waijaga šinama mitruma, ja tai buhš šahrtīgi atšihšitees un labi augt. Šmalšās, mateem lih-dšigās šahlu šaknites isplešchahš šemē uš wifahm pušehm, tīf lab uš apakšchu tā ari uš augšchu, un nem uhdēni un mitrumu tīf lab no augščas, tā no apakščas. Šchi buhšchāna nu peerahda, ka apakšchu gruntes uhdens plawu šahdeem ir no daudš leelafas wehrtibas, ne tā preekšch lauka šahdeem; jo kad šahlei waijādšetu no gaisa uhdēna un mitruma ween mitinatees, tad tā špehtu tīfai loti knapas plaujas isdot. Kad no augščas nahšdamais šlapjums šahdeem pee ušturu-šchānahš nepeeteek, tad wini truhštošcho daku nem no apakšch-gruntes. Augstu giuloščas plawas tadehš tīfai šlapjōšs gadōšs atmet labas plaujas un tadehš pee plawu nosaušinašchānas ir žeešchi jaluhko uš tam, ka plawa zaur pa daudš dšikeem grahwjeem neteek pa daudš no-šaušinata, kas tad tīf pat daudš škahdē tā leels šlapjums. Šai waretu šinat, žil augstu apakšch-gruntes uhdens plawas šemē atrodahš un žil dšili grahwji buhtu žarof, tad waijaga pawasari maifa waj junija mehneši plawā bedriti israkt. Šarpa no šemes wirjus lihšs uhdēna wiršam bedrē rahda apakšch-gruntes uhdēna šahwolkli. Ne-istaiša šarpa no šemes wiršas lihšs uhdēna wiršam bedrē 1 1/2 pehdas, tad uhdēni waijaga zaur grahwwešchānu nolaišt, ka šemes wiršahrtā masafais 1 1/2 pehdas bešjumā teek šauša, jo žitadi tahdā šlapjā plawā aug tīfai grīhšlis, šaka šipa un žitas šahbas, newehrtīgās, pat lopeem šlahbigās šahlu šortes.

upes krassteem, dšitā palejā un tahlak šteepjāhs uš warēn augstu talnu. No Rišhini-nowgorodas šahrdamees un tehwiģai un tauteešcheem „ar Deemas“, šajjis, šehdos šutu-šugi, las tad pa štanjo un plato Wigaš upes glaišmo uhdens špegeļi šchuhpo-damees jo ahtri uš preekšchu dewahš. Šar Wolgu šabrauzahm 3 1/2 deenas, tad eegre-šamees uš šeemeem šamas upē, pa šuru tad šabrauzam 7 deenas; jo migla mihš šaweja. Šalā šaimiģi nonahžahm Permā un man par leelu isšruhtšchānos dširbešahm, tā šutu-šugis, lihšs ar 280 pašajšehereem, kurešch weenu deenu aģeaf no Rišhini-nowgorodas isbrauģa un ar šuru eš ari gribeģu žetot, — ar wifseem žilwekeem Wolgas upes dibinā nogrimis!

Permas pilšehta, pehž šaušchu škaita, ir daudš leelakā ne tā Riga, ari guberna pate ir 7 reišes tīf leela tā Widsjeme; bet šurpreti pilšehta pate gahšcham netihra; jo eelas naw bruģetas, tā ka dubki pahri par želeem; trottuari ir no dehteem taititi, bet netop peelahpiti, tā ka dřiħst war kahju jeb žitu kahdu loģelli maitat. Šhlas ir daudš no apakeem balkeem buhmetas un par pilšehtu loģi aplahet šeeredami apģahna wifas burwupreekščas, trottuarus 2c. — Šurpreti Permā ir daudš škaitu namu, las war mehritees ar Rigaš škaitalahm buhwehm. Šchē ir pašahwigs teatris, šchē ir šlubi un žitas islušehchānahš-weetas un šchē ir daudš jo bagatu tirtogajū.

No Permas mān bija wehl wairaf ne tā 300 werštes lihšs Urala šalmu-raktu-wehm žazeto, jo šur atrodahš širša Šalijina šantōris, šurā ween nemafat eerehdnu tā Domehnu Šahrwaldē Riga. — Augštos Urala šalmus eš maš dabuju apštatit, jo man par šaimi šantora direktors, generalmajors Šholostoffš, mānā waldišchānā no-dewa diwus mešchus, šuri atrodahš netahš no Permas pilšehtas, tā ka man ir eespeh-jams, no šchihš pilšehtas waijādšigās ehdamās leetas un žitu apģahdat. Šchē naw wis tahdi mešchi tā Wāltiģā, māni diwi mešchi p. p. ir tee masafē un tomehr šteep-jahš, tā no Rigaš lihšs Šaun-Šelgawat t. i. 70 werštes garumā un 22 werštes pla-tumā. Mešcha šwehru un putnu šchē ir daudš. Šaudis ir breešmigi; jo daudš tuhštošchu nosēdšneeku top šchē uš pašateniju atšihiti un beš maifes apšahet blandi-

damees šchee nosēdšneeki ir pat deenas widā nekānahš, žilmetu nolaut, šur šil domā ko remantot. Māns preekšchahješs ir pawasari no putnu meditājeem noschauts. Šeš rewolwera un šlīntes šau newar ir šoli pahri šteegšni špert; jo pašchi mešchafarģi dāšchu mešchafarģu nogalinot, tīf ko šahšot wairaf šahrtibu eewēš!

Mānā dšihwes-weeta atrodahš 35 werštes no gubernas pilšehtas, mašā šahdšchā štarp diwahm leelahm upehm, škaitā glišā pašalni un neapraštamā wentulibā. Šchis tā šaušams Šibirijas apģabals ir no dabas ar daudš škaitumeem apģahwinats, tā ka dabaspehtitajam šchē ir dešģan materiāla, šawu gudribas šauju isdaitot un pat wešelas grahmataš ar daudš šintu breešmigeem teikumeem šarafšit. Šei eš domaju nahšamā masarā pahris mehnešchu no amata-darišchānahm atšwabinatees un šcho šailu isleētot preekšch šinu šatrahšchānas par šcho austruma apģabalu. Šchē ir šalni, las šneedšahš lihšs pat padebešcheem; šchē ir eelejas, las noslihd tīf tahtu uš leiju, ka žilwela aģei naw eespehjams, tahš pahrtatit; šchē ir škaitas, štraujas upes; burbulō-dami štrautini un špegeļam lihššigi špigulōdami ešeri! — Šahjis mešcha dšikumā eeruhšdamees šara geģeri ušmaxigu, ar kahdu wešju tam dřiħši buhš šafateekahš, waj uš dšihwi jeb uš nahwi! — Ššaljis wifšs par purwu šaušdams un apšahet blandiamees atģahbina šemneeziju, tā waijaga štašus un šuštis aššlehtus turet. Tā šaušams mišju-ehrglis, ar šaweem špurtštošcheem špahneem augšā gāšā apšahrt pliwindamees šino šreemahm mahšehm, lai nepamet šawus nepecaugšchos behrminus šaut šur šehmalē, jeb uš šaula beš apšarģa. Šibirijas šchuhšta (no paprahwa grah-bekā šahša leeluma) mihštēšs purwa šuhnās walštidamahš un šawu breešmigo šermeni šaršā šaulitē šildidama, žilwela tuwošchānos pamanidama — aif preeka uš isdewiģu medijumu — breešmigi eeschnahžahš, tā ka atkal šais atleek, waj nu preekšch ušbruk-šchānas winai, kam šreent eerošchē ir, jeb preekšch ismušchānas tam, kam žihwišchānahš ar tahdu amfibijas radijumu ne-eespehjama 2c.

Es biju gandrīhš 8 nebešas šlīms ar tifu, tā ka wifa žeriba uš atwešetošchānos žuda, jo pašchi dakteri bija wairaf isšajijūšchees preekšch nahwes, ne tā preekšch dšihwes;

Kad plavas guļ augstu, jeb ir kā waijadzigs isgrahwetas, tad ja-eet pee tihriščanas no krukneem, akmineem un zineem, jo zitadi pehžak seena nowahščhana naw eespehjana. Krukmi plawās ir tas pats, kas wahrpata jeb zeefa palaištōs lauķōs. Wiš tihriščanas un lihdsinaščanas-darbi pastrahdajami rudens un pawafardōs, kad seme mihštata, kur tad krukmu isplehščhana labaki weizahs un pee tam ari wairak malas. Wiš leele zini un zehrpi norolami, tšchupās sametami un lihds ar grahwju semehm preešč maishjuma- (komposta-) mehšleem isleetojami. Rā jaunaku laiku peedšhwojumi ir peerahdijuschi, kas no wizeem prahtigeem semkopjeem peeneenti un zaur darbeem apstiprinati, tad augsti gulofchu un nosausinatu plawu weeglakā un labakā pahrlaboščhana ir isdarama zaur mehšloščhanu ar maishjuma-mehšleem un šipru ezeščhanu.

(Uf preešču beigums.)

Wispašriga daļa.

Atbilde Dauge kungam. *)

Matematikas kandidats un ģimnāzijas wirskolotājs J. Winklera k. mums peesuhsta šchahdu atbildi, kurai mehš šawā lapā jau tadehštelpas newaram leegt, ka mehš W. k. pirmo rakstu bes eerunas bijam usnehmuschi. Ta štan tā :

„Latw. Awišču“ peelikumā no 14. februara zeen. Dauge k. sem wirskakta: „Pateesibai par godu“ apspreešč manu rakstu, kurā es „Balt. Semkopja“ redakzijai daschus peesihmejumus par bijuscho Kursemes laulskolotaju šapulzi pehruajā gadā peesuhstiju un kuru wina zaur ušlaweščhanos tikai 27. septembri šawā lapā usnehma.

Pehž tam kad Dauge k. ir diwus no maneem teikumeem apluhkojis un tos par nepateeseem nosauzis, wišč leet spalwu meerigi pee malas, jo — wina pašča wahrdeem runajot — wišč esot zaur to deesgan peerahdijis, ka manā rakstā pateesibas truhštot un ka tadehšt wiš mani ziti teikumi warot palikt nepeemineti. Bet kad nu daschi no maneem peesihmejumeem ari no ziteem tapat Latweešču laiskakstōs ir aprakstiiti, tad, šinams, Dauge k. zaur šawu spreedunu apleezina, ka ari to rakstōs wismašakais weetahm pateesibas truhštot. Gan reti to kahds Dauge kungam tizehs un laikam gan tapehž „Balt. Semkopja“ un „Balt. Wehstnescha“ redakzijas winam nebuhs šahwuschas, minētās awišēs tahdai „pateesibai godu atdot,“ zil dihwaini man tas eesahšunā

*) Šchi atbilde nahšt tapehž tīt wehlu, ka man Dauge k. rakstis tīt tahdā mišt rotā nahža, ka man to kahds draugs is Mašlawas peesuhstija. — „Latw. awišehm“ ari peesuhstiju šcho atbildi.

bet tomehž nahžu atlat pee mištās wešelibas. Lagad gan wehl juhtos šewi deesgan wahju un ir ja-atturahs no dascheem šahruumeem, tā p. p.: nedrihštū smehlet, au dšert. — Mus pudele šchē maffā 25—40 kap. Šchahweta juhšakgata 25 kap. mahžina, turpreti šrišča 3—5 kap. mahžina, wehšču-gata mahžina 3—5 kap.; šchots olu 30 kap., pahris zahlu 20 kap., sose 35—45 kap., pahris rēhu 15 kap., šalis 12 kap., štirna 75 kap., rubens 15 kap., mednis 25 kap., puhs rudu 120 kap., puhs mešču 100 kap., puhs anu 45—60 kap., puhs kartupeku 30 kap. Turpreti šigas šweests 1 mahžina 120—250 kap., olendešču šers 125 kap. mahžina, šastite šardinu 150—200, glahše, brehtlinu 150 kap. Drešhes no smalkas tuhkas šchē ir brešmigi dahrgas, turpreti šachoki un šahhaki uš puš lehtati ne ka Riga.

Wišku šaščkus.

Breesmigs notifikums.

Pehž kahdas kreeru awišēs šinam Schulameras aprinkli (Lisčas gubr.) nesen notizis šchahds breesmigs atgadajeens: Kahds is zeetuma behgdams noseedneefs, wahdā šajans, bija eemuzis Ormaschenas šahdschā un tur kahdā buhda eeslobšijees. Wišč lawejahs no buhdas ahra nahšt un nonahweja it katru, kas winam tuwojahs. Tā jau bija kahdi trihs no wina lebrejeem zaur wina roku krituschi, kad Schulameras aprinka pahrwaldneekam, Dmarowa igam, šcho notikumū pašinoja. Dmarowa kungs šreidjahs tuhlin ar weenu šakaku nodatu uš šahdschu, lika buhdu apsehšt un ušajimaja šleplawu lai tas padodahs. Bet kad tas lawejahs to darit, tad Dmarowa k. pawehšleja buhdu aisdedsinat, tas ari notifa. Uguns špeeda šepamū is buhdas ahra špruft. Wišč gan dšihrahš tuwejo mešču šefneegt, bet tomehr labi mehšketas lodes to panahja un nosteepa gar semi. Šajans bija jau tigu laiku to apgabalū zaur šaweem breesmu darbeem beedjis. Šhi preešč šawas nahwes wišč wehl bija šawus wežalus nolawis, tadehšt ka tee gribejuschi wina tešai nodot.

ari ne-islifahs. Dauge k. deesgan zeenidams, es gan tizu, ka wišč nebuhs „gribejis ar mani šrihdetees;“ bet tomehr reti kahds tam tizehs, ka tas ar šawu rakstu teescham ir gribejis „pateesibai godu dot.“ Ja eewehro, ka Dauge k. Stendera mahžitaja tuwumā dšihwo un ka tas is Stendera m. runas pat weenu teikumū originalā ir peewebis, tad gan katris drihšaki pahrlaezinasees, ka wišč buhs laikam tikai gribejis Stendera m. wehščhanos peepildit, jo zitadi wišč pats gan wehl wairak manu wahrdū pateesibu wis ne-apeezinatu. Mahžitaju eespehja par muhšu tautas školotajeem ir wehl arweenu deesgan ne-approbeschota.

Dauge kungam apšaro manu teikumu, ka St. kungis ir šapulzē zaur šawu runu mehginajis wišu pašales mahžibu šwaru preešč dšihwes, zil tīt ween war, masinat un bihbeles laišchānu jo augsti eeslawet. Winom peeteef preešč tam tikai pašča St. kunga wahrdus peewest, ka esot — apstulbschana domat, ka derigas šinas, šinibas un šiniska attihštiba dabas un pašales leetās peeteefot zilweku pilnigi isglihtot. Tahdā wišē wišas šinibas un mahšlas (Rūnste), kuras mums ir ideweēs pa gadu tuhštōscheem eeguht, nepehjot zilweku pilnigi isglihtot, un tapehž gan waijadsehs pehž St. kunga domahm par pusiglihtoteem nosaukt ari wišus tos mahžitos, kā p. p. Darwinu, Šaekeli u. z., is kuru raksteem tikai šinibas un mahšlas par weeni-geem isglihtibas lihdselleem ir eeraugami, un kuri gan brangi St. kungam pateiktos, ja tas wina isglihtibu zaur zitu kahdu šlepenū lihdselki isšklaidrotu. Ja nu mehš šchos mahžitos, kuru šlatis deenu no deenas augtin aug, negribam par apstulbscheem turet, tad gan mehš redšam, zil Stendera mahžitaja kungs pehž wina pašča wahrdeem „šinibu un šinisku isglihtibu zeeni,“ un ja mehš wehl šcho šinibu, it šewišchi dabas šinibu behdigu šahwotki muhšu šeminarōs un tautas školās eewehrojam, tad mehš ari pehž St. kunga wahrdeem redšam, „zil no-peatni pee mums publejahs, muhšu behrneem šchahs mantas eeguht, zil tikai laiks, apstahli un špehli to atkaujot.“ No tam mehš ari redšam, zil šhini St. kungis teikumā ir domu eeschā, kurš Dauge kungam tīt jauki škanofch isleekahs, ka wišč manus wahrdus praši par nepateeseem apšimē. Un teescham, aš jaušaka teikuma St. kungam gan gruhti bija eespehjamš šlehteēs, lai wišč jo droščaki un bes kahdas pretoschānahs buhtu warejis, zaur šawu runu šawu noluhku ar jo labaku šelmi panahšt! Šchis domas pehž pašča Dauge kunga leezibas šteepjotees ari ka šarkans pawedeens zaur wišu St. kunga rakstu.

Bet ja St. kungs par apstulbschānu turā domas, ka pee ihstas isglihtibas nahšt zaur šinibahm, kuras tikai zaur daudš laika, mantas un wešelibas upureem ir eespehjamš eeguht, tad gan war lehti usminet, ka wišč šawā runā nebuhs to ar ašim redšamo, ihšo zelu uš isglihtibu leedšis, kurš ne tā ar dabšcheem buhs apaudšis. Šcho zelu nu ari St. kungs nosauz par bihbeles laišchānu, warbuht ari par tizibas mahžibu. Par šcho zelu runajot, St. kungs atron tīt daudš šwabada laika un eespehjas, ka wišč jau preešč bihbeles laišchānas ween wismašakais, zil atminos, diwi šundas pa nedelu muhšu tautas školās war eerahdit. Ja nu mehš wehl eewehrojam zitas tizibas šundas, un wišas šchis šundas šalidšinam ar šinibu, it šewišchi ar dabas šinibu šundahm, kuras beidšamajas reti kahdā tautas školā un pat ne wišōs muhšu šeminarōs, kā rahdahs, teef pašneegtas, tad ari no šchis pušes waijadsetu Dauge k. manu wahrdū pateesibu atšihšt, zil neezigs šwars šinibahm preešč dšihwes muhšu tautas školās eerahdits un zil maš St. kungs par to šawā runā ir behdajis, kamehr wiš apstahli tatšchu wispirms pagehr un muhs atbildigūs dara, ka lai mehš muhšu behrnus tautas školā par derigeem, šapratigeem walšis lozekteem išaudšinam un teem tani it ihpašchi zaur dabas šinibahm peepalidšam, pehžak dšihwē šawu deeniščku maši jo šekmigaki pelnit un šawu wešelibu jo prahtigaki kopt. Tikai widus-laikōs, kur šanatišms walbija, domaja zitadi. — Stendera m. draudši Dauge k. labaki buhtu warejis, par leezineezi nemas nepeesaukt.

Ka tiku māhžiba ar dabas šinibahm šahw itin tuwā un labā šakarā, es jau peemineju „Balt. Semf.“ 39. num. 1878. g.

Ar to nu Dauge k. šchoreis gan peetiks. J. Winklers.

Daschadas sinas.

No eefschjemes.

Peterburga. Behz awises „Nowoje Wr.“ sinojuma muhsu Balsts waltiba esot nodomajuse kara deenesta laiku no 6 uf 4 gadeem pa-ihfinat.

Peterburga. Alzijas eenemščanas 1878. gadā istaija pa wifam 228,550,680 rublu, un proti par dšehreenu akziš 203,050,069 rub. pret 180,790,369 rub. 1877. g., par šahls akziš 8,661,974 rub. pret 8,478,964 rub. 1877. g., par tabaku akziš 11,746,585 rub. pret 11,760,601 rub. 1877. g. un par zūfura akziš 5,092,052 rub. pret 6,775,879 rub. 1877. g. Pret budščeta nolehnuma preešč 1878. g. pa wifam 14,444,683 rub. wairaf eenahšufchi. Eenahščanas no 1878. g. istaija 20,714,882 rub. wairaf ne tā 1877. g.

Si Behrjones. Dihri japreezajahs dširdot, ka šahdā waltī laudis pehz gaismas dšenahs, waj ari wismajafais teel uf gaismu spēesti un mudinati. Domaju, ka ne weens nebrihnošees, ka šaku „špeesti,“ jo kas gan nesinahs, ka zilwels no dabas ir „konferwatiws,“ ka tas it weegli ween pee šawas apšahrtnes un buhščanahm eerodahs, tā ka gaudrihš katra pahrgrošičana, katra pahrauninaščana, peenemot, ka ta netop zaur jeb šahdeem šewišķeem apšahķeem pašaldinata un išgrešnota, ir nepatīhķama, jo gan, taišnibu šalot, maj leetas buhs pašaulē, kam leelata wara un leelaks spēhšs, ne tā eeradumam. Tadeht tad ari dšird wezajos šakam: „Rā muhsu tehwu-tehwi bija eeradufchi dšihwot, tā ari mehš tāpat pahrtiķim.“ — Tadeht ihsti tad ari japreezajahs par teem, kas šcha wezu wezā eeraduma waru jau laufufchi, jo tur reišē ari tahlaku attihštības wahrti atwehrušees. — Domaju ka zeen, laštaji ari preezajees dširdot, ka mehš 4. martā atwehrahm „Behrjones draudšes grahmatu krahtuwi,“ jo kas gan nesinahs šchihš leelo šwaru un spēhju uf attihštības laufa. Behz krahtumes likumeem bija wajjadšigs š amata-wihru. Šezela par krahtumes direktoru — mahjas-školotaju M. Ahronu, par bibliotekaru — draudšes-školotaju J. Brediti, par rakstu-wedeju — Kapa-muiščas ihpaščneeku J. Delli un par diweem rewidenteem — Meštranu mahjas ihpaščneeku J. Wantinu un tagadeju pagasta-wezako, Brenzenu mahjas ihpaščneeku J. Nonahzi. Krahtumes (bibliotekas) telpa ir draudšes-školos ehķā.

A. Sitecrason's.

No Burtneekem „ari šahds Burtneezeeētis“ mums peefuhštījis atbildi uf to rakstu, kas šchini leetā nodrukats muhsu l. 4. numurā. Mehš to ušnemam pašhfinatu.

Behz eefuhštītaja pahrlēezinaščanahs Burtneeku draudšē pehdejōš peezōš gadōš par školahm kreetni gahdajufi; ne weenā škola ne-efot ne pa daudš, ne pa maj školos behrnu. Pahrmetyi školos-mahžības deht efot nepareiši; ar behrneem, kam pirmā mahžība jabauda, wairaf ne tā newarot eefahsti; efot ja-eet šolis pa šoli. — Newarot leegt, ka školotaju lones Burtneekōš naw leetas; daščam efot 80, žitam 100, 120, 150, žitam ari 200 lihds 300 rublu. Burtneezeešči pašči atšihstot, ka šchihš lones pa dalai pa majahm, bet wairaf dot wini ne spēhjet — winus spēešot augštas rentes un žitas, šit ko panešamas nodošchanu un pildišchanu-naštas. Pašišot wini jo pahrtiķufchi, tad wini ari par školahm wairaf warešot gahdat. — Štarp tagadejeem B. školotajeem efot 4 seminarōš išglihtoti, tas ir gaudrihš puše no wifseem. Tee žiti efot wairaf zaur pašmahžičanos išglihtojufšees, un ne-eespehjamš tas nebuht ne-efot, kā dašči peemehri to peerahda. — Burtneezeeščus apmellejot neween „Mahjas weešs,“ bet ari „Balsts“ un „Balt. Semf.“ — Teatris Burtneekōš ne-efot ne pilnigals, nedj ari nepilnigals, tā wispahri uf laukeem. Tapat efot ar dšeedaščanas-beedribu, šikai efot japeemin, ka ta šawu kreetno puhliu deht daščahrt klaiju atšihščanu un pirmōš wispahrigōš dšeed. šwehtkōš goda-alku išpelnijufšes. — Tos žitus pahrmetyumus zeen. rakštītajš šihķai atbildēi netura wehrtus, šikai wispahrigi efot japeemin, ka Burtneezeešči pehz eepēhščanas dšenahs uf attihštību un šahšchwes išglihtību, un ja tas wineem lihds šchim wehl naw ijdeweš Deewš sin žit leelā mehřā, tad ne-efot japeemirš, ka tautiķee zenteeni un tautas garigā pamošchanahs pa wifam šikai jaunakeem laikeem peeder. Tadeht ari B—zeešči šit šihwu šobōščanu ne-efot pelnījufchi.

Šit tahlu atbildetajš. No šawas pušes mums japeešimē, ka mums Burtneeku draudšē pašcheem naw pašhštama un ka pirmā zeen. šinotaja ušdewumā nu gan buhs, šatiriflo waigu atmešt un pilnigi nopeetni un leetiķi šawu apšuhdšību attaišnot jeb želtās wainas jo šihķati ušrahdit.

Šluštē. Barons Wilhelmš fon Engelhartš ir apštiprinats par Šluštēš aprinka teefas meera-teefneki.

Bez-Auzes muiščā, netahlu no Auzes dšelfšzela stanžijas, ir ar Kuršemes gubernas pasta Pahrwalditaja atwehli no šch. g. 4. marta šahkot, atwehřta pasta stanžija, kur wifadaš korespondenžijas peenem un išdod, bej ween aistaišitas wehřis pašas. Wišadu korespondenžiju peenemščana šchini stanžijā noteek ktru deenu no pulštēn 9. lihds 12. rihtā un no pulštēn 3. lihds 6. pehz pusdeenas, šikai weenigi tani laikā nē, kur korespondenžijas šalihdšina waj išuhřta. Šwehtfu- un šwehtdeenas korespondenžijas išdod šikai no pulštēn 3—6 pehz pusdeenas.

Alinajhu juhřas školenu školotajam, Dahla fungam, par winu išweizigeem puhlineem lugeezības leetā dahwinats 3. šchiras Štanislawa ordens.

Šhdoles leetā mums peenahšt šchahdi pretrakti:

I. Zeen. redakžija! Neumana šga atbildi uf manu mašo wehštijumu apdomigi išlahšufšam, man ja-atšihšt weentahri, ka tani ir dašči weltigi ašumi, ko es, žil man tē peenahķahš špreest, nebuht ne-efnu pelnījis, bet otrufahrt, ka manas sinas, šawa ihšuma deht, ir pa daudš wispahrigas, un laikam gan šchaitan buhs mellejams Neumana šga dušmoščanahš žehlons. Warbuht winšch man zaur zaurim buhtu dewiš taišnibu, ja es muhsu pagasta wahžības buhtu jo šihķati apšihmejis un išķaidrojīs. Behz tahdahm wahžibahm, lai tahš nu buhtu leelakā waj majakā mehřā, gan nebuhs ne weens pagāšis un pa wifam ne weena šabeedriba žilweku šahšimē. Tahš ušrahdit, laudim tā šakot pašneegt špeegeli, kurā tee šewi waretu ap-luhkotees un atšihšt, ir laifrakstu ušdewums, un kad ir es zaur „Balt. Semfopi“ biju nodomajis, Šhdoles ehnas-pušes žilinat pee gaismas, tad es šit ašas ašnemščanas gan nebiju žerejis šagaibit. Bet lai nu tā. Es ešmu pahrlēezinats, ka M. l. šawu dšintēni mišledams wilžis šawu gara-šobeni, tadeht es winam ari lahpraht peedodu, šit ka man tē japeešimē, ka ir man Šhdoles pagasta šahrtiga attihštība wifai ruhp, kura eemešla deht ween šikai es šahjos preešč zeen. publikas. Tahdā prahtā un garā es tagad išluhdšos winas un ihpašči ari Neumana šga laipno ušmanību.

Ja zeen. laštajš buhtu šit laipns, manu sinojumu „B. S.“ 7. numurā wehl reiš išlahšt, tad winšch tuhdat pahrlēezinatōš, ka es „no širōš ešmu preezajees“ par dašču žitu pagastu kreetneem šoleem uf attihštību, bet ka mani „šehras juhtas“ pahrnehmufšas atšihstot, ka pee mums wehl ir žitadi. Es tur peemineju, ka mums jau wairaf ne tā 40 g. ir škola, bet atturejos no katra špreeduma par šenakeem zeen školotajeem un winu darbeem, ja, es peešihmeju it ihpašči, ka wineem mainu newar dot pee muhsu garigā meega. Šā tad es nu buhtu Šeeberga šga nopelnus mašinajis jeb tagadei školotaja puhliu ušteizis! Ir es šinu un atšihstu, ka ne weena tauta, ne weens pagāšis šit ahtri newar šahneegt augstu attihštības jeb pilnības šahwolti, kā dašči domā un wehlejahš; ka ari Šhdoles pagāšis šcho jautō mehřki šit ahtri nešahneegš. Bet waj tad dšeedaščana, biblioteka un teatris, žit šcho uf laukeem war išrihtot, jau buhtu atšihštami par tahdas pilnības ihšio šihmi? Man leekahš, ka wifas leetas ir šikai lihdselkis, pirmāis šolis uf attihštību, tas šleegšnis, kas lauku draudšehm japahřlahpi, ja tahš grib garigi uf preešču dotees, un ja kur pat šcho pirmo šoli negrib špert, kā tad tur lai eefahšt dotees uf preešču! Tas bija mana sinojuma nodoms un šobols; bet es domaju, ka šchi atšihščana jau ir wispahriga, ka tadeht ihpašči to wairš newajjadšēja nu šikai želt, un to žeredams es ihšit šihmeju muhsu wahžības, ko tatiķu newar noleegt. — Jo teesa ir un paleek, ka S. šgam ne-šdewahš šwehtdeenas školu un tagadejam školotajam dšeedaščanas beedribu dibinat, teesa ir ari, ka ar bibliotekas dibinaščanu ne-eet un ka wifu šcho jauko attihštības-lihdšeku weetā daščahrt wehl šauni, attihštītu laufchu nezeenigi eeradumi (šaiķa un naudas notehřešana frogōš, wiltigas tehršešanas kur derigas grahmatas un laifrakstu lašičana buhtu weetā šc.) šahšimē patura wiršroku. Waj tad tos buhs šlawet?

Waj tos nedrihtstehs par launeem usrahdi? Rā tad tos nokratihš un isnihžinahš? Neba ihšs draugs usteiz jawa drauga wahjibas, neba winsch to tanis ee-aijā un apstiprina. Un es to lai daritu ar Ehdoles pagastu! To Juhš tatschu no manim negribeseet, mihto Neumana f.? War ari jau buht, ka minetās dibinaschanas neweifchana un pagasta lozeklu atraufchanahš dibinajahš us wainahm, to fcheem ween peh; pateefibas newar uskraut; warbuht ka usfahzeji, wadoni un fadsihwes buhšchanas pee tam wainigi; tas wišs war buht, bet tadeht jau klusu zeešchana naw weetā. Rā tad isdabohim to mainu zehloni finat? Lai jele isrunajahš no abahm jeb wisahm pusehm, gan jau tad pateefiba islobifees, bet luhdsami tā nefakarfejatees! Tahdas leetas ir japahrrunā ar apdomu un — meerigā prahtā.

Ehdoles pagasts famā laikā teefcham bija par preefchšihmi ziteem. Jhpajchi tanis laikōs, kur nelaiķa Natina f. (Ehdoles pirmāis skolotajs) dšihwoja un publejahš.*) Ari Seeberga fga publinus es nefmahdeju. Bet waj tad attihstibai ari ir kahdas robešchas wilktas? Ko toreis tureja par finamu pakahpeenu, tas tagad ir tīfai usfahkums. Toreis beedribas, bibliotekas, fwehtdeenahš jeb peeaugufcho-skolas, teatri zc. starp Latweefcheem nebuht nepasina, tagad mehš beš fcheem lihdsjekleem nefinam kā pagasta lozeklus, kas skolās wairs ne-apmeklē, isglihtot, tā winu garigo dšihwi sekmet un zelt, tā ar wineem draudfīgā un apgajimodamā fadsihwē fastahtees. Ziti laiki, zita atfihšchana, zita zenschanahš un zitadi attihstibas-lihdjekli! Un aba tadeht, ka Ehdoles neeki fchini finā isleekahš pa kuhstreem un faweem jo attihstiteem brahteem negrib dotees lihdsā, es fchehlojos pee zeem. publikas; winus dehwet par tunifoneem, manā nodomā naw bijis.

Dascheem Neumana fga peefihmejeem man wehl jo fihkati jastahjahš pretim. P. p. tas, ko winsch nofauz par 1855. g. dibinato biblioteku, ir tīfai kahds mafs grahmatu krahjuminsch, kurā atronam tizibas grahmatas, Kruhšina Robinfonu, Paleijas Jahni zc. Waj tad ar scho mafuminu — pašchas grahmatas es jau nefmahdeju — mums ir tagad buhs istift, famehr zitōs pagastōs runā no bibliotefahm ar wairaf simts grahmatu sehjumeem? Kas tanis 24. gaddōs naw farafstits un no jauna peenahzis fahht! — Par teem eemeefleem, kadeht fwehtdeenahš-skola tē naw plaukufi, man truhst fšaidrafu finu, es tīfai dširou runajam, ka Seeberga fgam fchis noluhks naw isdeweēs — waj nu fchihš skolas ihsto pretineeku, waj tahš sekmetaju deht — es nefinu. Gluschi ne-isprotams ir, kadeht Neumana f. tagadejam skolotajam pahmet, ka tas zaur dseedahchanahš beedr. dibinashanu laudis grib „harot ar peeminu“ jeb kapeh; winsch domā, ka tanī tīfai garigas dseefmas nodomats mahzitees. Schihš beedribas dibinataji tīfai weenreij fanahza un wispirms — es domaju tā peeklahjahš — mahzijahš muhsu tautas luhgshanu: „Deems fargi Keifarū.“ Tad gan ari weenu garigu meldinu, beidsot atkal kahdu laizigu dseefminu. Rā es jau kluwu minejis, muhsu bafnizā ar dseedahchanu ne-eet lahgā. Kadehht, tas man naw jafin — es ne weena negribu aifnemt. Bet tagad muhsu bafnizā nule eewed wifur jau eewesto dseedahchanu peh; Punschela un tē tad libofchanahš beš gala. Waj tad nu kahds brihnumš, ka dseedataju beedriba, ja ta wisgaligi nodibinatos, fcheitan kuhthu isfreseta par to glahbeju un islihdsjetaju, beš la wina tadeht laizigas dseefmas atfahhtu? Man leekahš, ka tas wispirms wajadfigs, jo la jauka un fahrtiga dseedahchana Deewa kalposchanu wifai puschto un lauschu firdis eepreezē un pazek, tas ihpajchi jau nebuhs peerahdams. Un wifur, kur tahda dseedahchana nu tīfaj no jauna ja-eewed, kahdam pulzinam wajaga buht, kas teem ziteem draudfes lozekleem buhtu par preefchšihmi un wadoneem. — Neumana f. daudšina, ka jau fenaf E. bafnizā wairaf-balfigi dseedahjufchi. — Nu ja — tee bija skoloni; daschu draudfes lozeklu mehginajumi fchini finā ne-isdewahš. Kas tad to leegs, ka Ehdoles neeki dseed un prot dseedat, bet bafnizā fahrtigas dseedahchanahš fchim brihšcham deemschehl wehl naw, un pa-ees daschš labs gads, lihds to eemedihš. — Tas peefihmejums, ka dascheem E. fainneekleem ir ehrgelites zc., fkan tā loti leelifki. Tē japeemin, ka tīfai weenam fainneekam ir harmoniumš. — Tos folus, ko Ehdoles neeki ahriģā finā spehrušchi, es nebuht neleedju, jebfchu tee ir tē

*) Mehš noschelojam, ka peefihmejums, ko Neumana f. nelaiķa Natina deht tīl pateizigā un usflawedamā garā fawam rakftam bija peefpraudis, zaur misefchanos drufatam ir pakfihbis. Schini peefihmejeem Neumana f. Natina nofauz par „Ehdoles pagasta attihstibas pamatu lizeju.“
Redafzija.

wehl loti tahlu no pilnibas. Bet waj tad tas kahds rets atgadiseens, ka laudis daschā weetā ahriģi jeb materialifki it freetnus folus uš preefchu gabjufchi, bet fawas garigās dšihwes finā wehl tahlu atrafak? Jhpajchi jaunafōs laikōs fchi parahdijchanahš fadsihwē nebuht naw fwefcha leeta. — Samu it jauko skolās-namu Ehdoles neeki bija peefpeesti zelt, — peefpeesti zaur jaunajeem skolās likumeem. Tatschu fchis folis alafch palifs eewehrojams un der wineem par flawu, bet ne uš kahdu wifsi tas ne-attajino tīl leelu usflawefchanu, it ka Ehdoles neekleem nu wairs ne kas nebuhtu darams, un otram fahrtam winu garigo wadonu nomahneschanu par peemina dewejeem zc.

Es zeru, ka fchi farunafchanahš Ehdoles draudfi modinahš un fpiridfinahš, un ka ir tē atkal peepilbifees tee pateefigeē wahrdi: „Neds alafch strihdinsch par launu.“
Waidulis.

II. Otrā pretraktā kahdi 6 Ehdoles neeki fahjahš Waidulim un Neumana fgam par widutajeem, un fchis nodoms mums teefcham israhdahš ihstā weetā un laikā, jo ir mums leekahš, ka ne wis launs prahts, bet teefcham tīfai labs noluhks W. fgu wadijis. Mineteē Ehdoles neeki peemin — un to ari W. f. pats atfihst — ka winsch pa daudš wispahriģi finojis, zaur to tīfai Ehdoles draudfes ehnas-pufes, ne wis ari gaismas-pufes, nahkufchahš klaijā. Ari wini godam peemin Natina un nelaiķa prahwesta Schmidta publinus pee lauschu garigas dšihwes modinashanas. Lihds ar mihtotā mahzitaja nahwi firmajam Seeberga fgam truhkufchi spehti, fwehtdeenahš-skolu peenahfami koft un sekmet, tadeht ta isnihkufi. Wini zer, ka fchihš pahrrunafchanahš Ehdoles neekus modinahš un beedros uš fwehtigeem gara attihstibas- un isglihtibas-darbeem. Jaunajeē skolās-spehti teem nahkufhot palihgā. Tīfai lai buhtu jo wairaf pajeešchanahš- un neapnifshanas-gara. Bibliotekas dibinashanas nodoms wispahriģi naw finams darits un tadeht ari peedafifchanahš bijufi tīl wahja.

Scho leetu nobeidsot, ir mehš isfakam zeribas, ka Ehdoles jaunais skolotajs Riebena f. fawu teizamo nodomu atkal usfahks un no ta ne-atraufees zaur fchfehrlieem un nepatihfameem atgadijumeem, kā tee it wifseem, kas preefch lauschu gaismas grib puhletees, leelu leelā mehtrā ir japahrrwar. Tas juhgs ir gruhšs un tas zefsch pilns ehrlifchu un dadfchu, ko zilweku un tautas mihtotajs usnemahš, un ta alga, ko tas par to ispelnahš, ir daschlahet loti ruhhta; bet janesš ir fchis juhgs un ja-eet fchis zefsch, ja grib tuwotees tam mehrlim, ko zilwezei rahdijis. Tas, kas aif ne-issalamas mihtestibas fawas mahzibas, fawu auafsto noluhku apleezinajis ar fawu nahwi. Bet no Ehdoles draudfes mehš zerom, ka tahš jaunafeē lozekli zaur weenprahtribu, meeru un dedfign zenschanahš uš fawu isglihtibu wifai tautai peerahdihš, ka wini teefcham to flawu pelnifufchi, kas wineem jau no wezeem laifeem teef peefchirta. Lai justu wifas fchlelfchanahš, wifa ne-ustiziba; lai rafšos ihūa faderiba, darbigs meers!

Kurjemes landtags iswehlejis par muišchneeku preefchneeku baronu fon Manteuffel, Rafdangas majorats-fingū, un par aprinku marfchaleem baronu fon Gothufsu, baronu Rud. fon Gōrneru un baronu fon Biftrambu is Weifcheneekleem.

No Leel-Gjeres. Schejeenes D. mahju fainneeks I. martā pa zelu braukdamš panahht diwi sehkus, kas teizahš skoloni efam un luhds, lai tos pawifina. Saimneeks paklaufa winu luhgshanu, bet drihst weens sehns pa kulbas pakatas galu iskriht un wina beedris usmudina brauzeju, lai iskrihtufcho atfahj, tas jau warot eet kahjahn. Tā ari noteek. Brihtinu pabraufufcheem, fainneekam eekriht fīrgu ap-tureit un drufzin atfahptees no zela. Scho brihdi wina jaunais zela-beedris israuga aifbehgichanai, pakampj grofchahš rolā, usfchauj fīrgam ar pahtagu un aulekfchus brauz projam, uš fainneela kleeģshanu un blaufchunahm nebuht nellaufdamees. — Ahtri usnahkofchahš tumfums fawē pakafdfihšchanahš. Otrā rihtā pagasta polizejai isdodahš to puifu dabot rolā, kas no ragahm iswehleeš, un tas isfaka, ka winsch ar aifbrauzeju fatizees Gjeres frogā, kur abi dšehrušchi un fawus meh-telus mainifufchi. Aifbrauzešs teizis, ka tas Almenes pilfchtinā, Weifchōs, mahzotees par dreimani. Mekletaji tad nu fteigufchees uš tureeni un fagto fīrgu ari teefcham kur atradufchi kahda fchihdu kro-dfīneeka ftedeli. Jaunais faglis faherts un nodots polizejai.

Baloſchutalna Dahwids.

Dinaburga. Wagonu rindai us Dinaburgas-Peterburgas dselsszela iſgahjuſchâ nedelâ til ko nenotifufe nelaimo. Starp Wiſchki un Ruſchoni ſtanziſcham pee 482. werſtes wilzeens tapis peepeschi ſtipri fatrizinats. Maſchinists wilzeenu apturejis, atradis, ka lokomotive bijufe uſſtrehjuſe us kahdas pahſ fleedehm gulofchas ſchkeenas, tomehr laimigâ wiſſe naw wiſ tapuſe zaur to no fleedehm nogruſta waj apſſahbeta. Kâ wehlaſi pee iſmekleſchanas iſtrahdijeſs, tad ſchkeeni uſſizis kahds agrakais dselsszela eerehdnis, wahrda Koſakewiſchſ, gribe-dams us tahdu wiſſi dselsszela pahſwaldei atreebtees, kaſ to no deenesta bija atlaiduſe.

Ziſſiſa. No ſchejeenes ſino, ka ſem ta wahrda Peſki paſiſhtamâ piſſehtas data natti no 7. us 8. martu gluſchi nodoguſe, pee kam ari dâſchi zilweſi dschwiſu ſaudejuſchi. Skahde eſot aplam leela.

Politifſs pahſſſats.

G. M. Rigâ, 19. martâ. It ka ſamaitats jeb giſtigu weelu piſſs gais dsemde un iſplata nahwigas ſehrgas un zaur tahm peemelle tautas un walſtis, tâ ari zilweku iſdomajumi, ja tee neſaetahs jeb ſtahw karâ ar wiſpahrigu aſiſchjanu un paſtahwoſcho kahtibu, wiſai ahtri iſplatahs, atron augligu ſemi ſamaitatâs ſirdis un tanis alaſch jo ſtiprakas ſafnes laiſdami draudê ſagiftet ari weſelus zilwekus, ja tahdai breeſmigai ſehrgai pee laika un ar wiſeem ſpehſeem neſtrahdâ preti. Wahzijas ſozial-demokratu launâs mahzibas un ſlahdigee zenteeni ja-uſluhko par tahs garigas ſaſſiſchjanas perelli un ugunſkuri, kaſ ſchinis laiſds gandrih wiſâ Ciropâ azihm redſama un til daub nelaimes un netaiſnibas ſazehlufi. Ari Kreewija no ſchihſ ſlimibas — deenſchehl — naw wiſ gluſchi paſargata. Ar ſirds ſahpehm laſitaji ſanehma tahs breeſmigâs ſinas par ſajelſchanoſ pret Waldibas eeſtahdehm daſchâs leelakâs piſſehtâs, par ſlepenahm ſa-eimahm un beidſot par wehl jo breeſmigalahm ſleplawibahm, kâ tahs p. p. notifuſchas pee general-adjutanteem Trepowa un Meſenzowa, pee ſiſſia Krapotkina Karlowâ un z. Un ſchodeen mums atkal jaſino par tahdu breeſmigu ſleplawibas darbu, ko ſaſodita ſleplawas-roka mehginajuſi padarit pret Meſenzowa pehzuahlamo pahſwaldibâ par III. nodatu, general-adjutanta Drenteln'a. Mehſ ſafam mehginajuſi un ſlawejam Deewu, to waredami teiſt, jo ſchoreiſ ſchis ſleplawibas-darbs naw iſdeweſs. Iſſumâ ſtahtijim, kâ tas bijis. Generalis Drentelnus 13. martâ ap pullſt. 1 pehz puſdeenas ſawâ aiſdaritâ lareetê brauz us Miniſteru-padomi. Pee waſaras dahſſa aiſluwufchu, winu panahſ kahds jahmeekſ. Peepeschi norihb rewolwera ſchahweens — abi lareetes logi ir ſadragati, bet generalis naw eewainots. Otra ſchahweena lode aiſſwiljo wina kufſcheerim gar auſihm. Generalis nepaſaudê wiſ apſerſchjanu, bet pawehle kufſcheerim, lai dſenahs ſleplawam pakat, jo winam ir diwi mudigi ſirgi preekſch weeglaſeem rateem. Tee ſkreen iſſteepdamees, bet ſleplawa ir jahſchus, ir winam ir weegls ſirgs (Anglu kehwe) un tâ wiſſch labu gabalu ir preekſchâ. Strahd-neeki, kaſ eelas tihri no ledus, pamana ſcho breeſmigo behgichanu un kerſchjanu; wini ir dsirdejuſchi ſchahweenus un nomana, ka kaſ launs notizis. Bet wineem ne-iſdodahs behgli ſakert, tas iſſkreen zauri winu rindahm un ta ſtarpa ſtarp winu un generala ekipaſchu paleel alaſch jo leelata, lihds tas eegreeſchahs zitâ eelâ un paſuhd kufſcheera azihm. Bet ſchis tomehr wehl ne-atlaifahs no pehdahm, dſen ſawus jau peekufjuſchos ſirgus alaſch taſlakti, lihds eeranga aiſbehguſchâ ſleplawas jahjamo ſirgu, ko kahds gardawois tura pee pawadas. Generalis waizâ, kur jahjejs palizis? un nu iſbijees droſchibas-ſarſe ſtahta, ka jahjeja ſirgs taſlakti wairſ naw warejis ſkreet, tas pakritis un jahjejs kriidams ſaſtees un winu lihdsis lai to eezel ſuhrmana lamandſ. Tas ari notizis un ſuhrmanis, kam laba maſſa peefolita, tuhdat aiſbrauzis tani un tani eelâ. Wiſſ tas notizis loti ahtri. — Tê nu ſleplawas pehdas noſuda. Wehlaſ iſdewahs to ſuhrmani iſdabot, kaſ winu uſnehmis. Pehz ta iſſaziſchanas ſleplawa eegahjis kahdâ zigaru bodê, kuras ihpaſchneekſ iſteiza, ka kahds jauns, bahls zilweks, melneem mateem un uſſahm, ap pullſt. 2 tur eenahjis, nopirzis paziamu papiroſu par 18 kap., iſſwilzis no ſawa paltowa kabatas ſaleezamu platmali un ſcho uſtizis zepures weetâ, kaſ winam lihds tam bijuſt galwâ. Tad wiſſch aiſbrauzis, bet uſ kureeni, to ne weens neſmajâ ſajit. — No ſleplawas atſtahto ſirgu, ko polizejas glabaſchana nehma, wehlaſ uſ-

rahdija par to, ko kahds jahtaſwas ihpaſchneekſ ſleplawam par 300 rublu pahrdewis. Labs jahjejs buhdams wiſſch tur ilgu laiku iſ deenas gahjis jaht un beidſot iſredſejees Augtu kehwi un kahdas deenas preekſch minetâ ſleplawibas-darba to nopirzis, aiſmaſſajis ari par mehneſcha laiku 25 rub. uſtura nandas un 13. martâ iſſahjis. Generalis Drentelnus atminahs, ka wiſſch to paſchu jahmeeku jau wairaf reiſes fatizees.

Tas ir wiſſ, kaſ par ſcho breeſmigo ſleplawibas-darbu lihds ſchim ſinams. Ka polizeja ar iſmanibu un ruhpiſi melle pehz taundara pehdahm, ir pats par ſewi protams.

Ne weenam gan newiſſees peenemot, ka ſchis notifikums ſtahw ſafarâ ar wiſeem ziteem, ſenaf jau ſinoteem ſleplawibas- un neſahrtibas darbeem, un ka gan kahda ihpaſcha ſlepena beedriba Kreewijâ paſtahw, kaſ toſ organiſeere, ſekmê un iſdara. Uſ to aiſtrahda it ihpaſchi ari ne ween ſchee ar til leelu droſchibu un neſaunibu padaritee darbi, bet tahs ſlepenâs drufataſwas Odeſâ, Kejewâ un Peterburgâ, kaſ neſen uſeetas, tapat ari tas atgadijums Karlowâ, kur kahds zilweks, ſomins wahrda, ſchandarmeem uſbrukdams mehginaja atſwabinat kahdu politifku noſeedsneeku, un beidſot kahda breeſmiga ſleplawiba Maſkawa. Neſen tur kahdâ weefnižâ atrada nokautu jaunelli, kura lihkim uſ muguru bija peepſraupſt papihris, ſchahdeem wahrdeem aprakſtits: „Nodewejs, ſpions, noteſats un noſodits no mums, Kreewu ſozialiteem un rewoluzineereem.“ Bet kaſ nu ir ſchee „Kreewu ſozialisti un rewoluzineeri,“ t. i. paſtahwoſchâs kahtibas eenihdetaji, kam tas noluhſ, to apgahſt un wiſpahrigas juſas un poſtu ſajelt? Kâ wini ja-aplaro, kâ Keiſara uſtizigee pawalſtneeki ja-aiffargâ no wini ſlepenem un breeſmigeem warasdarbeem?

Daubſ jau ir tâ waizats, daubſ par to runats un rakſtits, un tomehr ſtaidru, droſchu atbildi ne weens wehl naw warejis dot. Ko wiſi juht un aſiſht, tas ir, ka ſchee trafuli naw mellejami Kreewijas tautâs, ſtarp „laudim,“ jo Kreewijas tautas t. i. ſemo lauſchu jeb ſtrahdneeku kahtas wehl ne kad naw bijuſchâs neſtizigas ſawam Keiſaram, ſawai pehz paſtahwoſcheem Walſts pamatu-liſumeem eezeltai waldbai, wehl ne kad naw nehmuſchâs dalibu pee mineteem breeſmu-darbeem; wini miſſleſtiba, ſwehta zeeniſchana un uſtiziba pret ſawu Deewa ſwadito Semes-tehwu un Wina augſto namu ir til dſili eefalnojuſchahs, jau lihds ar mahtes peemu pahrgahjuſchâs wini aſnis, ka tahdi breeſmu-darbi, par ko ſcheitan runa, ne muſſcham naw ſagaidami un zerami no minetahm kahtahm. Un ja warbuht ari weens waj otrs iſ wini widis buhtu apmaldijeſs, buhtu paklaufijis kamai kahtinaschanaſ, tad tas tilai peerahda, ka kweeſchu ſtarpâ ari kolali rodahs, bet tadehl wiſa druwa naw ſamaitata. — Muſſu Waldiba uſ ſchihm kahtahm kaſtrâ brihdi droſchi war palajitees un tahs uſluhtot par ſaweem ſtiprateem piſlareem. Kreewijas trafuli, kaſ ſewi ſauzahs par „ſozialiteem un rewoluzineereem,“ neſaro newis ween pret Waldibu, bet lihdsigi ari pret winas uſtizigeeem pawalſtneekem, kuras uſ politifteem nezeleem nogreeſt nebuht naw eepſehjams, kâ tas alaſch ir peerahdijeſs. To it pareiſi ſinadami un tapat aſiſhdami, ka wineem muſſcham naw zeribas, Kreewijas tautu weſelo ſirdi ſagiftet un tahs lojektus padarit par ſaweem lihdsnoſeedsneekem, ſchee ahſprâhtigee tad nu melle ar draudeem ko ne ko panahſt un ne ween Waldibu, bet ari wiſus uſtizigos pawalſtneekus weenumehr uſturet iſbailes un nedroſchibâ. It kâ natts-ſwehri tee miht ſlepenibâ un uſbruhl ſawam upurim tani brihdi, kad tas to wiſmaſal zerejis. Schos ſwehrus zilweku weidâ iſdibinat un nodot ſodam, tas ir Waldibas un wiſu uſtizigo pawalſtneeku kopu-uſdewums, uſ ko wiſa zilweku ſabeedriba teel aijnata ſawas paſchtureſchanaſ dehl. Tadehl kaſtram uſtizigam pawalſtneekam un kahtibas miſtlotajam buhs ne ween buht nomodâ, ka ſozialifſtu un nihilifſtu niſnâs un ſlahdigas mahzibas ne-iſplatahs, bet ari kaſtru tahdu zilwezes eenaidneeku, kur tas parahdahs, tuhdat nodot waldbas rokâ. Ja it wiſi tâ ſawu ſwehtalo peenahſumu iſpildihſ, tad ir muſſu walſti it ahtri raſees piſniga droſchiba un ſchahs breeſmigeem trauzetaji buhs iſniſzinati. Bet ari tilai ja mehſ wiſi tâ ſawai Waldibai einam palihgâ, tai buhs eepſehjams, mineto nelaini ſekmigi un ahtri aplarot.

No Wetlanſas ſino, ka tur pee kahdas meitenes atkal mehriſ parahdijeſs un to ahtri nobeidſis; bet ſchis atgadijeens ne-eſot uſluhkojams par ſihmi, ka atkal no jauna breeſmas draudet.

Afganiſtanas jaunais emirs Zukub Augtu meera preekſchliſumus naw peenehmis, tadehl ſchee atkal no jauna uſſahluſchi karu. — Zulu-eſchi wehl naw uſwareti. Mazedoniſâ kahdi 7000 labi iſrihſoti Bulgareſchi ſozehlufſchees pret Turku waldbu. — Bulgarijas walſis parlaments wehl pahſpreekſch jaunus pamatu-liſumus. — Pehz tam kad Kreewu kara-pulli Turku robeſchas atſtahtuſchi, ari Anglu kara-lugi atſtahtuſchees taſlakti no Konſtantinopoles. — Wahzijas walſis-ſapulze pahſpreekſch tulas-liſumus, Franziyas parlaments

un senats to jautajumu: waj walbibas un tautas-sapulzes sehdeklis pahzetams no Versaljas us Parifi. Austrijai behdas ar noposito Schegedinas pilsetu. Bosnijas eemehchanas deht wehl arweenu naw meers starp waldbu un parlamentu. Strihdabs bef gala. — Grez fijas robezhu deht wehl naw flaidriba; leelwalstis Turku waldbai laiduschas sinu, ka winas wehlabs schi jautajuma nobeigchanu Berlina meera-lihguma prahta.

Wisjaunakas finas un telegrami.

G. M. Riga, 20. marta. Kreemijas Walbiba tahm zitahm leelwalstihm laidus jirkulercu, turd wina pagehr, ka Numelija (Misbaltanu Bulgarija) kluhtu apsehsta no kopu kara-spehkiem. — Grafs Loris Melnikows sino 19. marta, ka wisas ehlas Weikantd, tur mehra-simee bijuschi, ir nobedsinatas. No jauna mehris naw parahbijees. — Zaur likumu no 7. maria Kreemu Walsti paradneeku arests ir atzests, titai Baltijas gubernads un Polods schim brishchan wehl paleef spehta welselulikumi re. — Kursemes II. term-na landtags ir slehts. Wina eewehrojamafee spreedumi ir schahdi: Kursemes muischneeziba atfatahs no sawahm teesibahm, pehz turahm titai muischneekus mareja eezelt par pils- un wirspils-teesas aseforeem, un tantd teesnescha-amatds, kas ar schihm weetahm sakara. Muischneeku komitejai titai wihri jaleef preekscha par kandibateem us wirspils-teesas asefora amatu, kas waj nu uniwersitetd waj oberhofteesd noleef etfahenu, kas leezina ka teem wajjadfigas teesas-sinashanas. — Done teef pasaugstinata: fatram pilsteesas aseforim ar 300 rub. un fatram wirspils-teesas aseforim ar 500 rub. par gadu.

Atbildes.

Brihwaitim — A—le. Zit reis lai sinojam, ka redatzija sinas bef rakstijata wahra un adrezes usdoschanas newar usnemi?

S. D. — P. Iuhju mahjitaja strihdini ar skolotaju nepeeder awises, bet pee skolu walbes.

Waidotim — A—wa. Raksts par „mahnitizibu“ ir teizami isstrahdats un atrahids weetu. Ari dsejokus isleetafim, jehschu warbuht ne wisus. Sirsnigas labdeenas!

J. K—net. — W. P. Mineto jautajumu jau esam isflaidrojuschi. Rakstu par swehtdeenas-skolu ar mihku prahtu usnemim. Sweiti!

J. W—mann. — W. P. Issazita solishana, kahdu leetu jeb mantu dot, ja ta neshimejabs us algu par kahdu pretpildishanu, nedob eemestu suhdsjet, un pat ari tahda solishana, kas kontrakta wihse (t. i. par kahdu pretpildishanu) issazita, ir palituse bef spehta un tahs deht wairs newar suhdsjet, ja no ta laifa, kad ta bija ja-ispilda, ir pagahjuschi 10 gabi. — Peerahdams eenaids ir pilnigs eemests, leezineeku atstumt, pat ari ja tas zitadi par tahdu buhtu peelaischams. Red.

Atbitdoschais redaktors un isdewejs: **G. Mather's.**

No jensures atwehlets, Riga, 20. marta 1879.

Sludinajumi.

Altjaukums.

Sludinajuma „Balt. Semtoja“ 10. un 11. numura, par maksajamam prazentehm no Krona Wirzawas pagasta-bantas, peekta rindd no apatschas jalaja: „Par eelitumeem kas us noteiktu laiku eemafati un neteef tad isnemi re.

Weens sehns

no semehm waj is pilschetas, kas grib muge-neela amatu eemahjitees, war titai peeteit-tees „Balt. Semtoja“ redatzija, Jelgawa.

Weens teescham ustizams janneklis, lam laba patishana un isweiziba us schimeschanu, stahstu- un romanu-rakstichanu, — kas ari kaut ko jau war usrahdit, — wehlabs mahz-weetu kahda grahmatu-krachtuwe, grahmatu-bode, jeb ari zitur tur. Kas wina — jeb ari kahdas tuwalas sinas, wehletos, lai peeteizabs us adrezi: J. Gaismonis Gem. Wainfel, pr. Lemfal.

Sehtu pagastam, Ras-Salazas draudse, ir „Skolotajs“

wajjadfigs; tabehf skolotaji, kas scho weetu gribetu usnemi, lai sanahf 9. aprili sch. g. ar sawahm leezibahm walsts mahja, us notaisichanu.

Sehtu pagasta walbiba, 15. marta 1879. Pagasta wezatajs **J. Lapins.** Strihwers **N. Egliht.**

augst u. majakgrabigi ar peesolita labuma apgalwojchanu, ta ka ari tali-mehsli un wisadas laufam. machines un rihfi.

No jensures atwehlets. Riga, 20. marta 1879.

Weikala atklahschana.

Lew un Burmeister bankas weikals, Jelgawa, Basnizas - eela, wahstungu Schmemann'a namd.

Kaulu-miltus, superfosfatus

no teizama labuma pahrdod par labi pamafinatahm zehahm **Ferdinands Meijers un beedr.** Riga, leelaja Smilshu-eela Nr. 5, 1 trepi augschd (Chigla aptekis).

Wisadus dshrnawu akmiuns

no teizama labuma pahrdod par labi pamafinatahm zehahm **Ferdinands Meijers un beedr.** Riga, leelaja Smilshu-eela Nr. 5, 1 trepi augschd (Chigla aptekis).

Smehdde

ar trim istabahm un weenu puhra weetu semes, schosejas un frogu tuwumd, ir no 23. aprili sch. g. isihrejama. Tuwalas sinas „Raku-krogd.“ Weismanu pagasta, pee Rigas-Pleslawas schosejas.

Mehsli gipschi

wislatafee mehli preeksch **ahbolixa un pahkshu angeem** ir dabujami **J. C. Zelma fabriki,** Riga, Paleijas-eela Nr. 9.

Rustona Proktora lokomobiles un garainu kutamas maschines.

Rauschenbacha stiftu kutamas maschines.

Nichtera siteju kutamas maschines.

Bakera wehtiftu maschin.

Ekfetu maschin, arklus re.

Superfosfatus pahrdod

Zieglers un beedr. Riga, pilschetas Kallu-eela Nr. 6.

Bez-Peebalgas, gadu-defmita swehtkus

labd. beedriba swinehs 26. marta sawa pirmd **draudses-skola.** Titai tahkumd dshwodami nebeedri war zaur beedreem tilt eewesti. Swehtku eefah-tums pulstf. 4 pehz pusdeenas. **Preekschneeziba.**

Lihwes Behrses „Dseesmu-Kronis“

isrihtos otra leelbeend sch. g. Krona Behrsmuischas sahle

teatri un bali.

Spehles schihs lugas: **Karlais Krishus,** joku luga 2 zehleend, no P. Plaweneeta.

Mahwe faderinati, behdu luga 1 zehleend, no A. Peterfona.

Weitas puhrs, joku luga 1 zehleend, no A. Apfena.

Sahltums pulstf. 6 watarad. Tuwalas sinas programd.

Bez-Peebalga,

otra leelbeenas swehtku-beend jeb 2. aprili

teatris.

Behz ta weefigs watars ar kuplejahm. Gefahltums pulstf. 5 p. pussd. **Teatra-komiteja.**

Maiskum Seltkalna skola,

otrod leelbeenas swehtkds, 2. aprili sch. g.

tehjas-wakars

ar dseedafchanu un rnuahm. Gefahltums pulstf. 7. watarad. Tuwalas sinas zaur programem. **Zirihotaji.**

50 rub. f. pateizibas algas

ismalkd Engures pagasta-walbe tam, kas tai usdod skaidras sinas par to sagli, kas nakti no 27. us 28. februaru sch. g. eelausies Engures majmahneeta Silina Krisha Rosenberga mahjds, un kas war usrahdit schahdas zaur scho eelauschanos nosagtas mantas, proti:

- 1) weenu dumju behru sirgu ar wisahm tschetrahm, lihds wehscheem basahm kah-jahm, widuwejd leelumd, masu schmiti peere, wehtris 70 rub. f.
  - 2) weenahm bruhni mahletahm lamanahm,
  - 3) weenahm jaunahm ahdas schirahm ar ahdas strengehm un mihnu schnalehm un atfleghahm.
  - 4) weeneem jauneem ahdas eemaukteem, tapat ar mihnu schnalehm un ahdas klapehm,
  - 5) weenu jaunu ahdas groschu,
  - 6) weenahm labi bruhketahm pasta schirahm bef strengehm,
  - 7) diweem ahdas rihsteem ar ahdas strengehm un ahdas wehrselehym,
  - 8) weeneem wezakeem ahdas rihsteem bef strengehm un wehrselehym,
  - 9) weenu ahdas sebollu ar peederigu rihni,
  - 10) weeneem bruhketeem eemaukteem bef klapehm,
  - 11) weenu jau labi bruhketu silu drahna groschu,
  - 12) weenu jau labi bruhketu strika groschu, silnes gald,
  - 13) diwahm striku groschahm,
  - 14) weenu baltu braugamu loku,
  - 15) weeneem strika apauscheem ar dselsu muistekeem,
  - 16) weenu usfehshamu maisu,
  - 17) weenu stangu schleenu dselsi.
- Resterzeemd, 3. marta 1879. Pagasta wezatajs **L. Silling.** Strihwers **C. Rankenberg.**

15 rubfi

pateizibas alga, tam, kas spehtu usrahdit sch. g. 6. marta Jelgawa nosagtu sirgu ar wizu aishuhgu un schahdahm schimehm: Sirgam ir melna strihpa pah muguru, pah preekschajds kreijas lahjas nagnu ir strihpa un isflatahs, ta plihums, apalsch trehpehm labajd pussd ipalwa ir firma, 10 gadus wezs un kopd ar aishuhgu 100 rub. wehrets. Gezhgs bija: pusahdas rihfi un groscha, bruhns loks, wicju drusku eeluhfisi un tani weeta baltums, ragus widzauri no ojscha loka ar leegtahm fleezehm un dselscha atfleepehm, scheenes ir ar struhwahm pee stiprinatam. Rugschajo malsu war janemi pee Kalnzeema pagasta-walbes.

Drufats pee Aleksandra Stahla, Riga, Mufku-eela Nr. 13.